

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Via internetconsultatie.nl

Datum

31 juli 2020

Onderwerp

Consultatie Wet
collectieve
warmtevoorziening

Contactpersoon

Jurgen Jansen

E-mail

Pagina

1/6

Geachte heer, mevrouw

In het kader van de internetconsultatie Wet collectieve warmtevoorziening biedt Vereniging Eigen Huis (VEH) hierbij haar inbreng aan.

De Wet collectieve warmtevoorziening introduceert een nieuwe marktordening en een nieuw stelsel van tariefregulering. Dit zijn ingrijpende veranderingen die grote impact zullen hebben op zowel huidige als toekomstige eindgebruikers van warmtenetten. Daar waar de (huidige) Warmtewet gericht is op bescherming van consumenten tegen de monopoliepositie van warmtebedrijven, is de Wet collectieve warmtevoorziening met name gericht op de groei van collectieve warmtesystemen en de investeringszekerheid voor warmtebedrijven. Dit om de ambitie uit het klimaatakkoord om tot 2030 750.000 woningen aan te sluiten op een warmtenet te realiseren. Dit betekent dat het aantal aansluitingen bijna verdrievoudigd.

Deze groei gaat gepaard met veel onzekerheden. Zijn er voldoende aanbieders, zijn gemeenten in staat om weloverwegen keuzes te maken, is er goed zicht op de kosten en rompslomp voor de eindgebruiker en is de consument straks wel goed beschermd tegen de nog steeds bestaande monopoliepositie van het warmtebedrijf? En wat betekenen al deze onzekerheden voor de consument?

Vereniging Eigen Huis beoordeelt het wetsvoorstel op de mate waarin het de consument beschermt. Daarbij let de vereniging onder andere op de betaalbaarheid, transparantie, keuzevrijheid en duurzaamheid. Alleen als die aspecten op een goede manier zijn ingevuld en voldoende waarborgen voor de consument bevatten ontstaat er draagvlak onder eindgebruikers voor (aansluiting op) warmtenetten.

Samenvatting

Vereniging Eigen Huis is van mening dat het wetsvoorstel de huiseigenaar als eindgebruiker onvoldoende bescherming biedt.

Datum	Pagina
31 juli 2020	2/6

Wij maken ons zorgen over de betaalbaarheid van de warmtetarieven, de aansluitkosten en overige kosten van de energietransitie voor eindgebruikers van een warmtenet. Daarbij constateren wij dat het wetsvoorstel geen invulling geeft of aandacht besteedt aan het uitgangspunt van woonlastenneutraliteit. Via flankerend beleid c.q. subsidie moet de betaalbaarheid en woonlastenneutraliteit voor eindgebruikers worden gewaarborgd.

Daarnaast vinden wij dat het wetsvoorstel op het punt van transparantie verbetering behoeft. Voorkomen moet worden dat gemeenten aangewezen zijn op en afhankelijk zijn van één enkel warmtebedrijf voor de plannen rond en de aanleg en exploitatie van een warmtenet op een warmtekavel. Verder moeten huiseigenaars in staat gesteld worden eenvoudig een gefundeerde keuze te maken tussen aansluiten op een warmtenet of een alternatief, niet alleen door minimale en maximale warmtetarieven van de collectieve warmtevoorziening te noemen, maar door ook de totale kosten van de verschillende alternatieven op begrijpelijke wijze voor de eindgebruikers in beeld te brengen.

Ook wat betreft de keuzevrijheid vragen wij een betere bescherming van de eindgebruiker. De reikwijdte van de keuzevrijheid is onduidelijk omdat niet is uitgewerkt wat onder een gelijkwaardig alternatief moet worden verstaan. Beperking van de keuzevrijheid voor appartementseigenaars is alleen gerechtvaardigd als het niet aansluiten van het complex op een warmtenet andere eindgebruikers ernstig zou benadelen. Onevenredig nadeel dat appartementseigenaars hierdoor lijden moet actief worden vergoed.

Tot slot moet in beeld worden gebracht wat de verduurzaming van warmtenetten betekent voor de warmtetarieven. Daarnaast moet worden onderzocht hoe verduurzaming kan worden versneld, door de financiële drempel van een overstap naar een duurzamer alternatief te verlagen voor eindgebruikers.

1. Betaalbaarheid

Woonlastenneutraal

In het klimaatakkoord is woonlastenneutraliteit afgesproken als uitgangspunt voor de energietransitie. Woonlastenneutraliteit is essentieel voor de betaalbaarheid van de transitie voor de eindgebruiker en een belangrijke, zo niet de belangrijkste, factor voor het draagvlak onder eindgebruikers. Bij de invulling van de woonlastenneutraliteit moet niet alleen gekeken worden naar de hoogte van de verbruikskosten, maar naar de totale kosten van de transitie voor de eindgebruiker, waaronder dus ook de kosten voor aansluiting op het warmtenet en de kosten van benodigde isolatie van de woning. De Wet collectieve warmtevoorziening is een belangrijke pijler voor de invulling van de energietransitie en moet dus aansluiten op het uitgangspunt van woonlastenneutraliteit. Vereniging Eigen Huis mist de woonlastenneutrale benadering in dit wetsvoorstel. Het wetsvoorstel geeft hier geen invulling aan en ook in de toelichting wordt hierover gezwegen.

Tarief

In de wet wordt aangekondigd dat qua tariefregulering wordt overgestapt op een kostprijs plus methode inclusief benchmarkregulering. Daarmee wordt afgestapt van het huidige Niet Meer Dan Anders principe (NMDA). De komende jaren wordt deze transformatie vormgegeven. In de tussenliggende periode wordt vastgehouden aan de gasreferentie.

Het voorgestelde tariefstelsel is (uiteindelijk) transparant en houdt een efficiëntieprikkel in. Dit heeft de steun van de vereniging. Het betekent echter ook dat tarieven lokaal sterk kunnen gaan verschillen. Wat deze nieuwe tariefstructuur betekent voor de maandlasten en hoe sterk deze lokaal kunnen en mogen verschillen wordt niet aangegeven. Daarnaast is onduidelijk hoe de tarieven voor bestaande warmtenetten zich in de tussenliggende periode ontwikkelen. Dit alles brengt veel onzekerheden met zich mee over de betaalbaarheid.

Vooraf bij nieuwe netten zullen de kosten hoog zijn en is een tariefstijging ten opzichte van de huidige tarieven te verwachten. Dit geldt te meer als het gaat om netten die nu niet worden aangelegd omdat daar bij toepassing van de NMDA-prijs geen rendement voor het warmtebedrijf te halen is, maar die onder de nieuwe tariefregulering op basis van werkelijke kosten wel rendabel zullen zijn, omdat de hogere kosten dan gewoon kunnen worden doorberekend aan de verbruiker. Grote tariefverschillen en onzekerheid over de ontwikkeling van de tarieven moet zoveel mogelijk worden voorkomen. De vereniging wil daarom dat hier meer duidelijkheid over komt. Wij missen in het wetsvoorstel een bescherming van de consument tegen onbetaalbaar hoge tarieven bij warmtenetten.

Wat de vereniging betreft is de kostprijs plus methode en de benchmarkregulering onlosmakelijke verbonden met flankerend beleid om deze enorme variatie in prijzen binnen een redelijke bandbreedte te brengen. Cruciaal uitgangspunt voor de vereniging is dat de prijs die in rekening wordt gebracht aan consumenten nooit hoger mag zijn dan het huidige niet meer dan anders leveringstarief. Hiermee trekt Vereniging Eigen Huis bewust een duidelijke grens die - waar nodig - met flankerend beleid gerealiseerd dient te worden. Nadrukkelijk wordt hierbij ook de link gelegd met het uitgangspunt woonlastenneutraliteit, zoals hierboven reeds aan de orde gesteld. Met deze uitgangspunten wordt bijgedragen aan het vereiste om de gewenste acceptatie en het vertrouwen bij consumenten te winnen.

Het beoogde traject om te komen tot een nieuw tariefstelsel zal nog een aantal jaar in beslag nemen. In de wet wordt gesproken over een overgangperiode van 10 jaar. Hoe deze overgangperiode er precies uitziet en hoe dit uitpakt voor de hoogte van de energienota is nog onbekend.

Ook voor deze overgangstermijn moet daarom een waarborg komen die de betaalbaarheid voor consumenten garandeert. Daarom pleit de vereniging ervoor om gedurende deze periode de prijs voor warmte in ieder geval te maximeren op het huidige niet meer dan anders leveringstarief. Dit voorkomt dat in deze transitie periode de kosten en daarmee de prijzen eerst nog flink kunnen gaan stijgen. Het biedt

zekerheid voor de consument en draagt bij aan het draagvlak, ook gedurende de eerste jaren van de transitie.

Aansluitkosten

Consumenten betalen een bijdrage voor aansluiting op een warmtenet. Deze kosten zijn gereguleerd, voor zover het gaat om de kosten van aansluiting van de woning op het warmtenet. Daarnaast kan een warmteleverancier ook een bijdrage vragen voor de aanleg van het warmtenet om de business case rond te krijgen. Risico is dus dat bewoners gebruikt worden om de business case rond te krijgen en daarmee geconfronteerd worden met enorme aansluitkosten. Daarmee is de individuele business case voor huiseigenaren niet rond krijgen.

Vereniging Eigen Huis vindt dat de wet meer waarborgen moet bevatten om de totale aansluitkosten redelijk te houden en daarmee te voorkomen dat de rekening niet eenzijdig bij de consument wordt neergelegd. Ook hiervoor zal flankerend beleid nodig zijn zoals de al reeds aangekondigde subsidie op de Bijdrage Aansluitkosten (BAK).

2. Transparantie

Onafhankelijke toetsing besluitvorming

Mede in het licht van de wijkaanpak en de lokale aard van warmtenetten legt de wetgever een grote verantwoordelijkheid bij het college van B&W neer. Dit is op zich een begrijpelijke keuze. Het betekent echter ook dat de gemeente veel expertise moeten hebben. Daar komt bij dat gemeenten in de praktijk vaak leunen op de expertise van een (beoogd) warmtebedrijf, waardoor keuzes mogelijk niet geheel onafhankelijk tot stand komen of dat die schijn ontstaat. Hierdoor maakt B&W mogelijk niet de beste keuze en wordt afbreuk gedaan aan het draagvlak. Een validatie of second opinion door een onafhankelijke organisatie, naast de ondersteuning die het Expertise Centrum Warmte biedt, kan de kwaliteit van de keuzes van B&W waarborgen en de zorgvuldigheid van de besluitvorming en het draagvlak te vergroten.

Concurrentie om een warmtekavel

Het is belangrijk dat er voldoende warmtebedrijven zijn die met elkaar concurreren om aangewezen te worden als warmtebedrijf voor een warmtekavel om zo de betaalbaarheid en innovatie te bevorderen. De vereniging is van mening dat het wetsvoorstel die concurrentie om het net niet stimuleert. Er lijkt zelfs impliciet vanuit te worden gegaan dat er in de regel maar één warmtebedrijf zal zijn die zich aanbiedt om een warmtenet aan te leggen op een warmtekavel. Dit moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Het is van belang dat de gemeente op tijd in beeld heeft of er sprake is van concurrentie, bijvoorbeeld door een marktconsultatie, om zo nodig nog bij te sturen. Om de concurrentie te bevorderen tussen warmtebedrijven en het aantal aanbieders te vergroten, kan bijvoorbeeld worden gekeken naar de rol die netwerkbedrijven hierbij zouden kunnen spelen.

Informatieverstrekking

Om een gefundeerde keuze te kunnen maken tussen aansluiten op het warmtenet of opt-out, moet de huiseigenaar beschikken voldoende en begrijpelijke informatie, die de huiseigenaar eenvoudig in staat stelt een keuze te maken. De informatieverstrekking die het wetsvoorstel voorziet is hiervoor niet toereikend.

In art. 2.29 wordt o.a. bepaald dat: *“de minimale en maximale tarieven die het aangewezen warmtebedrijf gedurende de eerste 5 jaar na aanvang van de warmtelevering in rekening zal kunnen brengen voor de levering van warmte”* moeten worden verstrekt. Deze informatie zegt echter weinig als er een grote spreiding zit tussen het minimale en maximale tarief. De toegestane bandbreedte zou dan ook moeten worden beperkt.

De huiseigenaar moet niet alleen inzicht geboden worden in warmtetarieven. Ook moet inzicht gegeven worden in bijkomende kosten, bijvoorbeeld de stappen die nodig zijn om warmtenet ready te worden (isolatie). Bovendien moeten de totale kosten en tarieven, van aansluiting op het warmtenet worden afgezet tegen de kosten en tarieven voor de verbruiker van mogelijke alternatieven. De vereniging is daarom van mening dat de formulering in het wetsvoorstel over de informatieverstrekking aan de eindgebruiker dient te worden aangescherpt.

3. Keuzevrijheid

Keuzevrijheid met betrekking tot aansluiting op een warmtenet is essentieel voor het draagvlak onder eindgebruikers. Weliswaar voorziet het wetsvoorstel in (enige) keuzevrijheid, maar voor (klein)verbruikers is niet duidelijk hoe ruim of beperkt die vrijheid is en voor appartementseigenaars wordt de keuzevrijheid ernstig beperkt.

Opt-out en gelijkwaardigheid

De opt-out voor een (klein)verbruiker is alleen mogelijk als hij een gelijkwaardig alternatief heeft. Hoe de gelijkwaardigheid wordt ingevuld bepaalt in grote mate of de keuzevrijheid ruim of beperkt is. Het wetsvoorstel (noch de toelichting) maakt duidelijk hoe gelijkwaardigheid wordt gedefinieerd. De keuzevrijheid moet, mede in het licht van het draagvlak, zo ruim mogelijk zijn. Aan de gelijkwaardigheid mogen dus niet te hoge eisen worden gesteld.

Warmterecht

In het regeerakkoord is afgesproken dat de aansluitplicht van gas wordt vervangen door een warmterecht, waarmee eindgebruikers aanspraak kunnen maken op een aansluiting op een (verzwaard) elektriciteitsnet of een warmtenet. In het wetsvoorstel is een aansluitplicht opgenomen voor het warmtebedrijf, die in combinatie met de opt-out kan worden gezien als invulling van het warmterecht. Het warmterecht lijkt ons echter niet goed geborgd. In de toelichting (3.6.3) staat dat de gemeente vaststelt of er voor de gehele warmtekavel of slechts voor een deel een collectieve warmtevoorziening komt. Als er slechts voor een deel van de warmtekavel een collectieve warmtevoorziening komt, geldt de aansluitplicht waarschijnlijk alleen voor de bewoners

in het deel van de kavel waar de collectieve voorziening komt. Geldt dat warmterecht dan niet voor de overige bewoners van de warmtekavel? En ook voor een huiseigenaar die kiest voor de opt-out is het warmterecht nog (lang) niet geregeld. Wij hebben begrepen dat de komende Energiewet hierin nog niet zal voorzien. Het warmterecht moet ons inziens in samenhang met (o.a.) de Energiewet worden geregeld, zodat een verbruiker die kiest voor de opt-out ook het wettelijk recht heeft op de uitvoering van het gelijkwaardige alternatief van zijn keuze.

‘Opt-out’ VvE

Het college van B&W kan afwijzend beslissen op een ontheffingsaanvraag van een VvE indien het gebied waar de aanvraag betrekking op heeft ligt in een gebied waar mogelijk een collectief warmtesysteem zal worden aangelegd en de ontheffing significant negatieve effecten zal kunnen hebben op de haalbaarheid van de mogelijke aanleg en exploitatie van dit collectief systeem. Het is aan de gemeente om hierbij een eigen afweging van belangen te maken. Dit betekent dus in feite dat de opt-out van de VvE flink kan worden beperkt, terwijl het in wezen om kleinverbruikers gaat. Bewoners van een appartementencomplex kunnen dus feitelijk gedwongen worden zich aan te sluiten op een warmtenet, zelfs als er voor dat complex een goedkoper gelijkwaardig alternatief bestaat. Hoewel het vanuit het algemeen belang noodzakelijk kan zijn dat een appartementencomplex aangesloten wordt op een collectieve warmtevoorziening, moet het nadeel dat bewoners hierdoor aantoonbaar lijden actief gecompenseerd worden.

4. Duurzaamheid

Impact analyse

In het wetsvoorstel wordt geregeld dat bestaande netten stapsgewijs verduurzaamd moeten worden. Hiervoor zullen warmtebedrijven kosten moeten maken. Er ontbreekt echter een impact analyse wat deze stapsgewijze verduurzaming gaat betekenen voor de tarieven van de eindgebruikers.

Afsluitkosten

Huiseigenaren die willen overstappen van het warmtenet naar een duurzamer alternatief, zoals een warmtepomp, moeten daarin gestimuleerd worden. Dit kan door de afsluitkosten in dergelijke gevallen sterk te verlagen of niet in rekening te brengen. Hiermee wordt duurzame opwek gestimuleerd en kan de verduurzaming versneld worden. De vereniging zou graag zien dat de mogelijkheden hiertoe worden verkend.